

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštovina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

V odgovor in obrambo.

Δ. Jeden naših dopisnikov z Dunaja, — pa nobeden državnih poslancev — nam je čisto kratko v št. od 27. m. m. pisal to, kar se tu sploh pogovarjamo in kar vsak čuti: da bi grof Hohenwart lahko več storil za slovenske narodne težnje, ko bi hotel, pa se mu menda premalostne zdé. Ta stavek je vzbudil nekako pozornost na Dunaji, kajti jeden naših poslancev, prijatelj našemu listu, nam je pisal, da nij prav, da smo ga vzeli; a zdaj še g. Klun v svojem „Slovenci“ prihaja in se razkorači v dopisu z Dunaja nad „Slovenskim Narodom“ zaradi onega dopisnikovega izreka o Hohenwartu, pozabivši, da je tudi isti Klunov „Slovenec“ imel ob začetku tega zasedanja državnega zbora v članku jednako misel povedano. G. Klun pravi v dopisu, da je „neresnično, kar se trdi, zlasti kar zadeva grofa Hohenwarta. „Grof Hohenwart da je res veliki politikar, in tako rekoč duša sedanjega ustavnega življenja, a krivo je trditi, da se on za naše domače zadeve ne briga in najmanj mu zamorejo kaj takega očitati slovenski poslanci. (Če ne poslanci, pa drugi Slovenci, ki čutijo, da nič nismo dosegli. Ur.) Ko so se oni dan naši poslanci posvetovali, kaj naj storé glede določbe najvišje sodnije o slovenskem jeziku, udeležil se je z njimi vred tega posvetovanja tudi grof Hohenwart ter je obravnave vodil in brezobzirno razodel svoje mnenje. On sicer nema navade, da bi zmirom nergal in bezal, on le malo govori, a kadar koli je šlo za kako našej deželi potrebno in koristno reč, se je krepko pri vladi za njo potegnil, in njegova mogočna beseda

je vselej več izdala in veljala, kakor najtehtnejši vzroki vseh drugih poslancev.“

No da! To vsi vemo, da ima Hohenwart največ vpliva, da bi njegova beseda res več izdala kot družih; ali dozdej pač nij izdala, ker nij kaj vspeha pokazati (niti za ljubljanskega nadzornika nijsmo mogli narodnjaka dobiti!) Ravno ker bi njegova beseda izdala, lahko bi se kaj poznalo. Dozdej se ne! Kaj iz tega sledi? Da najbrž nij bila dovolj energično založena ta izdatna beseda. To kaže, da je res, kar naš dopis pravi, da je Hohenwartu za naše narodno vprašanje premalo mar, drugače bi bil „izdatno“ besedo založil. Nihče ne terja in ne želi, da bi Hohenwart zmirom „nergal in bezal,“ (duhovito povedano!) le včasih, vsaj vsake kvatre naj „ponerga in pobežá,“ pa bomo zadovoljni. Dokler se pa prav nikjer nič ne pozná, da bi bil letos le jedenkrat „ponergal in pobežal,“ dokler nič ne vidimo, kje je v narodnih rečeh njegova beseda „več zdala in veljala,“ kot družih, dokler nam vlada z imenovanjem kacega Jakoba Smoleja dvomljive pirhe pošilja, tako dolgo bode tudi g. Klun bolje storil in več koristil, če sam malo več „nerga in bezá“ nego li, da na naš list „nerga in bezá,“ ali da se nepoklican spravlja nam nauke dajati, katerih ne sprejmemo. Namesto, da g. Klun piše: „slovenski poslanci pa Narod“ — naj rajši dobro prebere kaj je vse njegov organ „Slovenec“ zadnjo zimo poslancem uže napisal, povedal in naročil, in tam bo popolnem dovolj materijala našel za lekcije svojim prijateljem, pa bode tudi videl, da oni tako malo vidijo vspehov kakor mi, če ne še menj.

Naš list je neodvisen dovolj, da resnico

lahko pové tudi tam, kjer nekateri mislijo, da morajo le „s strahom in spoštovanjem“ okolo tipati. In tu je povedal nekoliko resnice, če se jej še tako po robu stavljate. Kadar ne bode več resnica, nihče ne bode rajši druge besede rekel, kot mi.

Končna beseda o afèri vitez Vesteneckovej.

Iz Litije se tukajšnjemu nemškemu tedniku poroča, da so nekatere občine vitezcu Vestenecku vlile nekoliko olja v pekočo rano, katero mu je vsekala zadnja obravnava pred ljubljansko sodnijo. Mi dotičnih občinskih predstojnikov ne poznamo, ali v imenu dobre stvari obžalujemo, da so se vtaknili v ta prepir. No, pa vsaj vemo, kako se napravljajo take zaupnice. Oče župan pride v pisarno in vitez Vesteneck, katerega ljubeznjive privatne manire so znane, mu stisne jedenkrat ali dvakrat prijazno roko — in zaupnica je rojena! Gospod so prijazni, moramo kaj storiti za nje!

Našemu listu očitala se je zavoljo te afère laž, in to očitjanje nas je napotilo, da denes še jedenkrat govorimo o gospodu vitezcu Vestenecku. Pri tem pa naglašamo, da nam gospod vitez Vesteneck nikakor nij tako važna politična osoba, da bi Slovenska propadla, če ostane on še dalje litijski glavar. Slovenci imamo v političnem svojem boji bolezen, da se le preradi zagrizemo v posamezno osebo in da smo silno srečni, če odpravimo iz dežele jednega ali drugega nemškega birokrata.

Grof Taaffe, s koalicijsko svojo vlado, je to našo slabost uže opazil. In kadar nastane v deželi razburjenost, kadar gospodje naši poslanci hočejo kaj imeti in se iz ministerskega salona s praznimi žepi odpraviti ne dajo, tedaj

Listek.

Reforme carja Aleksandra II.

(Angleški spisala O. Kirějeva-Novikova.)

(Dalje.)

Vladar je začel svoje delovanje z milostnimi čini, ki so nesrečnežem na tisoče solzá osušili in potrta srca tolažili; redarsko nadziranje se je odpravilo; decembristi so se pomilostili.

Vlado prevzemši in mir sklenovši je prišel car v Moskvo. To staro in lepo mesto, nad katerim se mogočno dviguje Kremel, ki se pogostoma slavno omenja v našej zgodovini, je vedno našega vladarja spodbujalo do blagih in zlahtnih djanj.

Povabil je „maršale plemstva“ ki jih je volila vsaka provincija in jim je predlagal načrt, kako namerava robstvo odpraviti. Tajil je, ka hoče neposredno do cela odpraviti rob-

stvo, pa vender je rekel, da način vladanja ne more ostati nespremenjen. „Robstvo je obsojeno“, je vskliknil, „bolje je, da pride reforma od zgoraj nego od zdolaj.“ O resnici teh besed je bil vsak Rus globoko v svojem srci prepričan.

Nagovarjal jih je, naj to vprašanje zlahtniki resno in tehtno premišljujejo, kako bi se mogle potrebne reforme vvesti.

Tako se je tedaj imenitno vprašanje osvobojenja robov od zgoraj lepo in pošteno sprožilo. Predmet se je bil razpravljat na globoko in široko, pa nihče nij imel poguma vsem posledicam teh reform jasno v oči pogledati.

Car je leta 1857 imenoval odločilen odbor, naj stvar preiskuje. S tem pa še nij bil zadovoljen, nego izdal je še znamenito „Pismo do Nazimova“.

Ker so litvanski plemenitaši željo izrazili, naj se razmere mej njimi in robovi postavno določé, jih je car pooblastil, naj usta-

navljajo odbore, ki bi imeli oproščenje od robstva tehtno razpravljati. Po službeneji okrožnici naravnost se je vsem namestnikom in „maršalom plemstva“ prijavilo, ka so litvanski plemenitaši potrebo uvideli, oprostiti svoje kmete, da je car ta sklep z zadovoljstvom na znanje vzel, in da bodo Rusi po tem jasnem namigljaji lepi litvanski vzgled posnemali.

Število gospodov, ki so imeli robove, nij bilo veliko. Bilo jih je okolo 110.000 v vsej Rusiji — gotovo malo številce s triintrideset milijonov kmetov in še mnogo milijonov, ki nijso bili robovi, niti nijso imeli robov. Ko bi plemenitaši tudi ne bili tako rodoljubi, kakor je večina bila, bi ne bili mogli drugače ravnati, kakor se ostalim pridružiti.

V ukazu izdanem decembra 1857 je Ruska vlada predlagala, 1. da bodo plemenitaši obdržali vrhovno oblast čez ves svoj stan, 2. da bodo kmetje varovani v najetih posestvih in dobili pravico si jih kot lastnino prislužiti,

položi gospod grof jednega birokrata na klavni oltar ter ga pokliče iz dežele.

Potem pa se govori, da vlada Slovencev ne pozabi in da jim je zopet žrtvovala to ali ono osebo. In ker je sedaj v deželi zavoljo preganjanja slovenskih vlog huda razdraženost, tako da bode vlada na vsak način nekaj storiti morala, bojimo se prav močno, da bode končno gospod vitez Vesteneck denar, s katerim nam bodo sedaj hoteli poplačati naš politični kontokorent. Mi moramo slavnej vladi takoj povedati, da g. vitez Vesteneck nij tako važna oseba, da bi se Slovenstvo treslo pred njo in da se s tem, če se prestavi iz te kronovine, vse-slovenske namere niti za las ne pospesijo. S takimi „personalnimi“ darovi nam nij pomagano in zadnji čas je, da se v tem oziru poprimemo naši poslanci boljšega principa.

Nam se je torej očitala laž. Ali mi nijsmo ničesar drugzega storili, samo da smo trdili, da je bil gospod litijski glavar pri nekej družbi, katera je v poznej noči gospodu političnemu komisarju pobila okna. S tem pa nijsmo ni jedne laži povedali, ker pri sodnji izprašane priče so stvar pod svojo prisego ravno tako popisale! Sè sodnijskimi protokoli se torej vsak trenotek lahko dokaže, da je bil gospod glavar pri tistem ponočnem napadu navzočen in da nij poskušal svojih tovarišev odvrniti od nespodobnega dejanja.

Da pa smo o stvari poročali, ali bolje poročati morali, je jasno, in dolžnost naša je bila. Pač pravijo prijatelji gospoda viteza, da je bila vse le nedolžna šala in da je to privatna zadeva, ki se v javno življenje tlačiti ne sme.

Proti takemu odgovoru se da prav pravno replicirati. Gospod vitez Vesteneck je privatna in javna oseba.

V privatnem življenji je kavalir, aristokrat, in v rodovinskej zvezi z jednim sedanjih ministrov. Kar počenja gospod vitez kot kavalir, to nas prav čisto nič ne briga in za to tudi nij odgovoren javnosti.

Drugače pa je stvar s političnim glavarjem! Kot tak zastopa gospod vitez Vesteneck vlado, to je najvišjo avtoriteto. In kar je študentu na univerzi dovoljeno, dovoljeno nij političnemu glavarju, na katerega se ozira okraj kot na zastopnika cesarjevega! Če bi bil gospod vitez Vesteneck samo aristokrat, samo kavalir, potem naj mu je slobodno urediti privatno svoje življenje po dragej svojej volji. Ker je pa tudi političen glavar, ima absolutno

dolžnost opustiti vse lahkoživne aristokratske skoke ter se varovati vsakega koraka, s katerim bi se morda kompromitirala vlada in njena avtoriteta. To je jasno.

Na tem stališču smo stali mi, ko smo stvar spravili v javnost; in sedaj po dokončanej sodnijskej preiskavi imamo zavest, da smo s tem zadostili le državljanskej svojej dolžnosti, ki nas veže, paziti na to, da vladni služabniki ne podirajo vladne avtoritete po deželi. To je naš princip in tega bi se bili držali tudi tedaj, če bi bil gospod vitez Vesteneck narodnej stvari bolj prijazen, kot pa je v istini.

Notorično je, da je vlada gospoda grofa Taaffeja mehka kakor surovo maslo na solnci. O tistej energiji, katero je imel na primeru baron Lasser, ni sluha ne duha. A prepričani smo, da bi bil baron Lasser z železno pestjo drugače pogladil litijskega gospoda okrajnega glavarja, kot pa je to storila vlada Taaffejeva! V interesu vladne avtoritete moramo si v tem slučaju barona Lasserja nazaj želeti. —

Končno pa še jedenkrat naglašamo, da slovenske politike prihodnost nij odvisna od gospoda viteza Vestenecka, in da ta gospod, ali bolje, njegovo premeščenje nij denar, s katerim se plačujejo opravičeni politični naši računi. Vesteneckovo premeščenje je vladno, a ne narodno kardinalno vprašanje!

Dr. I. T.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 31. marca. [Izv. dop.]

Postava o gruntnem davku je sprejeta v drugem branji in ker nij dvomiti, da se tudi v tretjem branji in gospodskej zbornici gotovo potrdi, je s tem končano težavno 12 letno delo reguliranja gruntnega davka. Koliko hrupa je bilo do poslednjega časa, opravičenega in neopravičenega! Nemški liberalci so se nadjali, da se bode na tej skali razbil sedanji politični sistem. Pa ravno nasprotno se je zgodilo. Postava je bila še z večjo večino, nego hišni davek, sklenena. Interesi dežel so silili poslance, da nijso mislili samo na opozicijo, ampak na koristi svojih dežel. Tako je prišlo, da pri tej postavi poslanci nijso glasovali po političnih strankah, ampak po deželnih skupinah in da so nemški Pemci menda prvokrat v svojem življenji vzajemno s Čehi vstali.

Politični nasledki te vladine zmage se utegnejo tudi v tem pokazati, da vlada lahko energičneje postopa, ker stoji zdaj na trdnejši podlagi, kakor kdaj. Zdaj bodo celo tisti birokratični elementi, ki se tako silno upirajo

3. da bodo smeli toliko zemlje obdelovati, kar jim je bode potrebno se po krajevnih razmerah preživeti, plačujoč najemnino v denarji ali v delu, 4. da se bode robstvo polagoma odpravljalo s pogoji, da kmetje ne bodo zapuščali svojih sel in se v druge kraje selili. To so bila glavna načela, ko se je vlada začela pečati s tem vprašanjem. Odbori so se ustanavljali v vseh provincijah.

Podprta na poročila iz posameznih provincij je izdelovala glavna cesarska komisija v Petrogradu postavo o oproščenju. Avtokracija nij priljubljena na Angleškem, in malo se nahaja v zadevi podučenih Angležev, ki bi ne priznavali, da so zastopniki avtokracije bolj svobodomiselni in bolj naklonjeni kmetom, kakor pa zastopniki kmetiskih imenj v provincijalnih odborih.

Pa po kaj bi vas motila s temi podrobnostmi? Velika reforma se je začela, napejljana naravnost od carja in podpirana od avto-

kratične oblasti, dokler nij na zadnje bolj drastične oblike dobila, kakor se je od začetka nameravalo. Ta načrt je bil potem predložen v presojo odboru za kmetijske zadeve in na zadnje državnemu svetu. Nazadnjaške namere nijso samo na Angleškem doma; na Ruskem pa smo imeli sredstvo zoper sebičnost posestnikov, ki se sedaj na Irskem jako pogreša. Car predloživši postavni načrt je njihov upliv omejil. „Na Ruskem, rekel je, dela postave avtokratična oblast. Avtokratična oblast je ustvarila robstvo, avtokratična oblast ga mora odpraviti.“

Take besede nijso bile bob v steno. Postava oproščenja je bila dopolnjena, in 19. febr. (3. marca) 1861 podpisana od Aleksandra II. je osvobodila 23 milijonov robov.

V resnici je bil to slovesen dan v našej zgodovini, in sicer eden izmed najslajših. Kako živo se spominamo navdušenosti, s katero je bil manifest pozdravljen. Nade, katere

vladi, morali spoznati, da jim je treba podvreči se vladnej sistemi in pravičnim biti narodom, mej katerimi živé.

Budgetna debata bode še le po praznikih, ker se ima državni zbor prihodnji teden odložiti, poprej pa mu je še sklepati o pokritji deficita in o manjših stvareh.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 1. aprila.

Budgetni odsek je v seji 31. m. m. sprejel finančnega ministra predlogo glede posojila za pokritje primankljaja 1881 l.

Senat **graškega** vseučilišča je poslal gospodskej zbornici prošnjo, naj bi ne dovolila v razdeljenje praškega vseučilišča v češk in nemšk oddelek. To na znanje jemljajoč pravi „Politik in opozoruje vlado, da bi bilo prav in pravično, ako bi skrbela za to, da se pot pripravi na graško univerzo tudi Slovincem in sicer s tem, da se osnujejo stolice sè slovenskim učnim jezikom.“

Profesor **Hanel**, doslej na zagrebškem vseučilišču, je imenovan za profesorja na praškej univerzi s češkim učnim jezikom.

Vnanje države.

Iz **Peterburga** se javlja, da je car Aleksander III. izdal ukaz, naj se iz vsega Peterburgskega prebivalstva osnuje začasno svetovalstvo, ki bode mestnemu glavarju pomagalo v Peterburgu vspostaviti javni red. Vsak izmed 228 mestnih okrajev pošlje jednega zastopnika. Stroški se bodo plačevali iz državne blagajnice.

V zapor dejan je v Peterburgu neki paže ki je ranjkemu carju dejal pod vzglavje nihilistiško obsodbo na smrt.

Grška zbornica se je s kraljevim dekretom 30. m. m. zaključila. Na grško turškej meji se še nadalje zbirajo grški vojaki in grške novine pišejo jako vojevito.

Angleška vlada je sklenila takoj v zatožbo dejati Mosta, zarad njegovega članka „Umor carja“.

Komisija poslancev **nemškega** „rajstaga“ je sklenila prositi Bismarka, naj bi se z drugimi vlastimi skienilo: Umor ali umorsk poskus nad vladarji in tudi v to namerjajoče ščuvaaje se ima kaznovati; tujci, ki so krivi umora ali umorskega poskusa, imajo se na zahtevanje izdati.

Dopisi.

Iz Ljubljane 1. aprila. [Izv. dopis.]

V dunajskem „Vaterlandu“, ki je denes prišel, govori se v necem dopisu o imenovanju novega kranjskega šolskega nadzornika, direktorja Jakoba Smoleja, pa takó, kakor da bi bilo to imenovanje narodne kroge zadovoljilo. To nij res, narobe! Nij res, da bi bil g.

smo pred petimi leti gojili, ko je naš vladar nastopil vlado, so se bile uresničile. V glavnem mestu, v obeh glavnih mestih, povsod na Ruskem se je vse veselilo. Jasno in krasno se nam je prihošnjost pred očmi lesketala; iskreno se je radoval Rus, ker je čutil, da se na novo oživlja država, da se narodove želje pravilno in polagoma uresničujejo.

Povsod v drugih deželah so se jako zanimali za ta dogodek na Ruskem. Onstran širocega Atlantskega morja je pesnik velike zahodne republike, ki si še nij bila izbrisala madeža robstva, našega carja pozdravil kot Scitskega carja, „kateri je nad svojo državo napisal svobodo“. Da, celo angleški rusofili so se ponižali in pripoznali imenitno prikazen. Le mislite si, kako je nam Rusom, ki smo jako rahlo čuteči, prijalo, da smo mogli za svobodo in človečanstvo tak važen čin izvršiti. Ravno sedaj, ko je minolo dvajset let, pretresava ruska srca neki naroden ponos, če se spomi-

Smolej v političnem smeru rezerviran. On je vselej glasoval z Nemci, zmirom in vselej delal v nemškem smislu, svojega sina na ljubljanskej gimnaziji izredil kot Nemca brez učenja slovenščine mej Slovenci, zmirom posebno skrbel, da se je s Slovenci polnila nemška paralelka prve šole, nikoli skoro z dečki slovenski spregovoriti hotel itd. Torej čemu barvate! Resnica naj se pove: minister Conrad nij hotel narodnega profesorja za to mesto, pa je!

Iz Litije 30. marca. [Izv. dop.] Nulla dies sine linea! Litijskih škandalov še nij konec! V ponedeljek 28. t. m. zvečer napravil je občinstvu dobroznani vahtmajster W. valete, ker bi bil moral vtorek iz Litije v Krško oditi, kar se je potem, ne vem iz kakšnih uzrokov, odložilo. Povabil je znane svoje prijatelje, ter se potem v restavraciji tukajšnjega pruskega rudarskega društva ž njimi radostil do belega dne. O tej veselici se čudne reči pripovedujejo!

Neki fantin, ki je ravnokar svojo dedščino prodal, baha se, da je z aristokratskim gospodom skupaj plesal in slavni Fric je baje vse kozarce pobil. Gospod iz cesarske službe pa se je domov grede nekje zadel, razbil si očala in se po glavi porezal ali pobil tako, da zavezan okolo hodi in da v pisarno priti ne more. —

Ob šestih zjutraj napravila se je družba na pot proti Litiji. Na čelu bil jim je naš Fric sè svojo rudarsko godbo.

Prišedši na sredo mosta, kjer je velik križ postavljen, vstavijo se; godba prične svirati uže tukaj vdomačeno pesen „Wacht am Rhein“; Fric in tovariši so pa skakali in kričali pred križem! Na to gredo dalje v trg, kjer se nekateri domu podajo. Fric, iskreni prijatelj naše „komisije“ in rudarska godba so pa ostali v Litiji in čast smo imeli dopoludne „Wacht am Rhein“ in „Mein lieber Augustin“ poslušati. To so razmere, da smo jih miroljubni tržani lahko veselili.

Iz Celovca 30. marca. [Izv. dop.] Ljudsko štenje tukaj je dovršeno in bo čitatelje „Slovenskega Naroda“ gotovo zanimalo dotične številke izvedititi.

Kakor naša „Klagenfurterica“ razglša, je bilo 31. decembra 1880 v Celovci navzočih (brez vojakov) 16.590 oseb.

Po različnih rubrikah se jih je vpisalo s famozno „Umgangssprache“ 15.483 z nemško; 462 s slovensko; 30 s laško; 15 s češko-slovaško; 12 z magjarsko in 8 s poljsko.

jamo dneva, ko smo oprostili robove. Ponosna je Anglija na svoje Clarksons in Wilberforce in videla sem navdušenost, katero vnameta Angleže imeni teh svobodorcev. In, pri vsem, kaj je bilo vaše robstvo? Samo kolonijalno vprašanje, tikajoč se skromnega števila zamorcev v Zahodnej Indiji. Amerika se ponaša in po pravici se ponaša z Abrahamom Lincolnom; pa kaj je bila proklamacija njegovega osvobojenja? Samo vojno sredstvo, samo orožje, s katerim je prosti Sever skušal ugonobiti Jug, kjer je še vladalo robstvo. Z državnimi robovi je polovica naših prebivalcev obsegala robove. Nijmo mečev potegovali iz nožnic, da bi dovršili imenitno delo; samo car je govoril in robstvo je nehalo povsod, kjer se sliši ruska beseda. Povejte mi, se li nahaja v angleškej zgodovini slavnejši čin, kakor je ta, kateri je po vašem klevetanji despot izvršil, čegar ime je vsacemu Rusu globoko v srca upisano? In to je Aleksander Osvoboditelj.

(Dalje prih.)

Te številke nam pa dajo skupaj še le 16.010, zarad tega vprašam, kaj pa se je zgodilo z ostalimi 580? Ali nima ti nikake „Umgangssprache“? Skoraj je sum opravičen, da so za teh 580 gotovo slovensko številko pristrigili — ker pripoznanje, da je vsaj 1000 Slovencev tukaj, bilo bi strašno sramotno za nemški Celovec! „Slovenski Narod“ je ob svojem času poročal, da je bil v začetku namen tukajšnjega velikonemškega magistrata, vse celovške prebivalce prekrstiti v Nemce „von amtswegen“, posebno zarad Slovencev, ki so jim strašen trn v peti.

Ker se pa ti dobrovoljno nijso dali prekrstiti, se jih je polovica vpisanih, morda konfiscirala — pravim vpisanih, ker Slovencev biva tukaj še mnogo več in bi jaz mislil da številka 3000 nij previsoka.

Po veri razločenih tukaj biva 16.249 katoličanov; 238 evaug. augsb. konfesije; 1 evang. helv. konfesije; 90 židov, 10 brezvercev; 1 Grk; 1 Anglikanec.

Od teh 16.590 jih zna 12.877 brati in pisati; 627 samo brati; 3050 ne brati ne pisati od zadnjih 3050 odpade 1598 na otroke do 7 let (incl.) tedaj jih ostane 1452, = 9%, odraslih, ki ne znajo brati ne pisati. — Kako pa tukajšnji nemški list in tudi vladna „Klagenfurterica“ vse sramotno takoj na Slovence zavalita, kaže sledeči komentar. Omenjena lista trdita, da je v Celovci tako veliko število, to je 9%, ki ne ume ne brati ne pisati, temu je skoraj edini uzrok veliko število navzočih poslov in rokodelskih učencev iz slovenskih krajev, posebno pa iz Kranjskega! Smešno!

V tej rubriki so naši Nemci koj pripravljene Slovence priznati 9% vseh navzočih prebivalcev, rubriki „Umgangssprache“ pa komaj 2,5%!

Slepih je v Celovci 23, blaznih 141, gluhonemih 43, in kretenov 69.

Z Dolenjskega 30. marca. [Izviren dopis.] Pregledovaje letošnji imenik matičarjev, se mi je posebno čudno zdelo, da najdem mej udi „Slovenske Matice“ tako malo učiteljev ljudskih šol. Preštel sem jih torej! In res, izmej tolike množine ljudskih učiteljev sem naštel 45 učiteljev in jedno učiteljico mej matičarji!

To je pa vendar premalo! Res, da plače učiteljske nijso premastne, da učiteljem ne ostaja mnogo v podpiranje društev; ali če imajo denar za podpiranje protinarodnih družb, zakaj bi ne žrtvovali tudi par goldinarjev za narodno reč. Vprašam vas gospodje učitelji, pa tudi učiteljice, ali bi ne bil vaš denar mnogo boljše naložen, ko bi se vpisali v „Matico“, ko da se vpisujete v nemško učiteljsko društvo, kjer za svoje 3 gld. družega ne dobite, ko mršavo, vsemu kar je narodnega sovražno „Laib. Ztg.“? Nekateri učitelji mislijo, da je „kranjsko učiteljsko društvo“ zavarovalnica proti gotovim gospodom; ali ti se silno motijo. Po mojej pameti in skušnji je najboljši zavarovalnica proti nemškemu učiteljskemu gospodstvu natančno spolnovanje postave. Čudno, res prečudno je, da je mej toliko tropo učiteljc le jedna, ki spozna, da je učiteljici kot učitelju izobraženje na narodnej podlagi pred vsem potrebno. A nič manj čudno nij, da mej onimi 45 narodnimi učitelji nahajam skoraj same učitelje iz prejšnje stare šole. Ali je mladi naraščaj res uže tako trden v slovenščini, da mu nij treba nikakoršnega daljnega izobraževanja? Dvomim, da bi bil to uzrok, iskati ga je treba gotovo drugod. Resnica pa

je, da gg. učitelji s tem kažejo veliko mlačnost za narodno reč, ter da hočejo biti nekaki tujci mej lastnim narodom.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 1. aprila. Minister Pražak je denes v državnem zboru odgovoril na interpelacijo slovenskih poslancev zarad rabe slovenskega jezika pri sodnijah. Rekel je, da se odločbe najvišjega sodišča sicer odtezajo vplivu pravosodnjega ministerstva, vendar glede na vpliv, ki bi se naredil na prakso drugih sodišč in glede na pravice jezikove ravnopravnosti prebivalstva, ki so v državnih osnovnih postavah utemeljene, čutil se je pravosodni minister prisiljenega svojo pravico vrhovnega nadzorstva na polji administrativnih naredeb v veljavo dejati. Tudi on ne bode opustil po svojem delokrogu paziti, da se izpolnjujejo od strani pravosodnjega ministerstva izdane naredbе, v interpelaciji omenjene. (Pohvala.)

Gruntnega davka postava je bila v tretjem branji sprejeta.

Mariborski znani okrajni glavar Seeder je imenovan za namestniškega svetovalca, pa ostane v Mariboru. Okrajni komisar Grill je imenovan za okrajnega glavarja na Kranjsko (v Litijo?).

Domače stvari.

— („Ljubljanskega Zvona“ 4. zvezek) je včeraj izšel in se bode denes razposlal vsem naročnikom. Vsebina 4. zvezka je ta: 1. Bojan: Tri lepe, balada; 2. Molčislav: Bréznova pesen; 3. J. Jurčič: Rokovnjači, historičen roman (dalje); 4. Ivan Franke: Estetična načela pri obleki in stanovanji VI.; 5. Fr. Levstik: Jezikoslovne razprave (dalje); 6. Jos. Starè: Pisma iz Zagreba II.; 7. J. Trdina: Verske bajke na Dolenjskem (dalje); 8. Anton Koder: Materi, sonet; 9. Jos. Cimperman: Čudna izprememba, pesen; 10. Dr. Ivan Tavčar: Otok in Struga, novela (dalje); 11. L. Žvab: Ivan Popovič, slovensk pisatelj (dalje); 12. Fr. Erjavec: Rák (dalje); 13. Dr. V. Zarnik: Nekoliko črtic iz polupretkelega časa; 14. Fr. Wiesthaler: Še jeden epigram Preširnov; 15. V. Valenta: Glasbene vesti; 16. Slovenski glasnik, ki prinaša literarne novice iz vseh slovanskih jezikov.

— (Jour fix.) Ljubljanski „Sokol“ ima denes zvečer v gostilni pri Virantu svoj jour fix. Reditelj g. Hlavka.

— (Od hranilnične direkcije) smo prejeli sledeče pojasnilo: Kar je v št. 69 od 27. marca t. l. rečeno, da se je namreč v tajnej seji direkcije kranjske hranilnice o tem glasovalo, ali naj se Presnicevo goljufno ravnanje zamolči in naj Presnic še ostane nekoliko časa v službi, potem pa penzionira, — je neresnično, temveč je prava dogodba ta, da so vsi udje direkcije enoglasno izrekli, Presnic se mora kar precej iz službe spustiti, se ve da brez penzije. Le samo zarad kazensko sodniške ovade je bil tudi predlog stavljen, s taisto do poludne prihodnjega dne čakati, ker bi moribiti odškodnina mogoča bila; pa tudi ta predlog je bil zavržen, in precejšna kazensko-sodniška ovada je bila sklenena.

— (Tukajšnje državno pravdnistvo) nam pošilja sledeče: Poročilo v „Slovenskem Narodu“ št. 73 „Jože Pressnitz blagajnik kranjske hranilnice, kateri je izneveril 30.000

gld., in bil zaradi tega odveden na Žabjak v zapor, je bil vtorek zvečer izpuščen iz preiskovalnega zapora — nij resnično.

Dunajska borza 1. aprila.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	75 gld.	65	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	76	45	"
Zlata renta	93	05	"
1860 drž. posojilo	130	20	"
Akcije narodne banke	810	—	"
Kreditne akcije	306	70	"
London	117	10	"
Srebro	—	—	"
Napol.	9	24 1/2	"
C. kr. cekini	5	51	"
Državne marke	57	10	"

Št. 4803.

(183—1)

Razglas.

Mestna srenja ljubljanska želi kupiti v mestnem okrožji ležeči za stavbe ugodni svet, ki meri dva in pol do tri hektare (4 orale 550 □ sežnjev do 5 oralov 341 □ sežnjev) eventualno dva do dva in pol hektarov (3 orale 760 □ sežnjev do 4 orale 550 □ sežnjev).

Posestniki takih za stavbo primernih zemljišč vabijo se torej, da prodajalne ponudbe in kup, ki ga terjajo, z izjavo, da do konec leta 1881 pri ponudbi ostanejo, do

dné 17. aprila t. l.

podpisanemu uradu predložé. Več posestnikov skupaj ležečih stavbnih zemljišč more to v jednej vzajemnej ponudbi storiti.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 29. marca 1881.

Župan: Laschan.

Zahvale.

Javno moram se zahvaliti za popolno ozdravljenje moje soproge, ki je trpela za zlato žilo, krčem v želodci in jej jed nij prav nič dišala.

Vsled teh boleznij je postala čisto melanholična in mislila je le na svojo smrt.

Delj časa je rabila potem Morisonove pile, slast do jedi in zdravje se jej je povrnilo, in zdaj je popolnem okrevala.

V Lvovu sem nekega osem let starega dečka, ki bi imel za kozami vid izgubiti, popopolnem ozdravil. (158—1)

V Krajevci na Gališkem.

Anton Popiel, graščak.

Nedavno sem nekega bolnega, ki je imel šen na nogi in nekega gospoda, ki je bil hudo bolan za vodenico, popolnem ozdravil.

Dob.

Godrinski.

Morisonove pile me uže 30 let vzdržujejo pri življenji; star sem zdaj 90 let, sem uže mnoge s temi pilami ozdravil, ki so mi zaupali in so vstrajali.

Tar . . . . .

Przyjemka.

Zahvala.

Za mnoge dokaze toplega sočutja mej boleznijo in ob smrti mojega nepozabljivega soproga, oziroma očeta, gospoda

Matevža Barnasa,

za njemu podarjene vence in za mnogobrojno spremstvo pri pogrebu izrekam splošno, posebno pa gg. železniškim uradnikom in služabnikom in slav. društvu dosluženih vojakov svojo presrečno zahvalo.

(185)

Marija Barnas.

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodci

in nepresežno zoper **neslást do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje, kisló podiranje, ščipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli** (če izvira bolečina iz želodca), **zoper krč v želodci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.**

Glavna zaloga:

Lekar **C. Brady**, Krensier, Moravsko.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane

35 kr.

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna Gabriel Piccoli, na dunajske cesti; lekarna Josip Svoboda, na Preširnem trgu; lekarna Julij pl. Trnkóczy, na mestnem trgu. V Novem mestu: lekarna Dom. Rizzoli. V Gorici: lekarna A. de Giricoli. V Ajdovščini: lekarna Mich. Guglielmo.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisneno besede: **Echte Maria-zeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apotheker**, sklenica mora biti zapečatená z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljenó **varstveno znamenje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **varstvenim znamenjem**. Izdelki podobnega ali istega imena, ki némajo teh znakov istinitosti, naj se zavrzéjo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučaji takoj naznajo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci. (362—34)

Zoper jetiko! Radgostski univerzalni čaj

in rožnovski maho-rastlinski celtički,

priporočajo se posebno

za vse, tudi za zastarane bolezni na pljučah, za srčne, prsne in vratne bolezine, posebno za sušico, želodčovo slabost, za splošno slabost čutnic in začenjajočo se pljučnico!

Veliko število priznanskih pisem razpolagajo se v prepričanje.

Gospod lekar **J. Seichert** v Rožnau.

Prosim, pošljite mi še jedenkrat 2 zavitka radgostskega čaja in 4 škatljice rožnovskih maho-rastlinskih celtičkov. Princ Danil so celtički dobro deli in snedel jih je celi 2 škatljici. Baš tako izvrstno se je pokazal vaš čaj. Priloženo je 4 gld. 10 n. av. v. Z visokim spoštovanjem

dr. pl. Radic,

kn. črnogorski dvorni zdravnik.

V Cetinji (Črna gora, 24. maja 1877.

Vaše blagorodje!

Dožnost mi je naznaniti vam, da so iz vaše lekarne naročeni rožnovski maho-rastlinski celtički in radgostski čaj moje bolnej soprogi postali prava dobrotá. Zato moram vam, čestiti gospod, izreči svojo najiskrenejšo zahvalo za čudotvorno ozdravljenje, katero se imam zahvaliti vašemu zgravitlu. Vaše blagorodje prosim z nova, da mi svojega izvrstnega radgostskega univerzalnega čaja pošljete še dva zavitka proti povzetju.

Vašemu blagorodju popolnem udani

Viktor Szymanski,

graščinski in gozdni oskrbnik.

Bronica, 5. oktobra 1876.

P. S. Ne bodem opustil razglasiti slave vaših izvrstnih zdravil tudi po poljskih časopisih.

Čestiti gospod!

Zoper hudo prehajenje v vratu, katero imam uže dolgo, se mi je od več strani pripočeo vašá izvrstná zdravila. Prosim vas tedaj, pošljite mi s poštnim povzetjem čaja 2 zavitka in rožnovskih maho-rastlinskih celtičkov 4 izvirne škatljice. Spoštovano

A. Bratke,

župnik v Vöslavu, Dolenje Avstrijsko. Vöslav, 6. novembra 1879.

Od tega po zdravniške razložbi in predpisih pripravljeno čaj, velja za 14dnevno rabo pripravljeno paket z nakazom o rabi **1 gld. av. v.** Jedna originalna škatlja Rožnovskih maho-rastlinskih celtičkov **50 kr.** Za kolek in zavijanje pa **10 kr.** posebe.

Radgostski univerzalni čaj in Rožnovski maho-rastlinski celtički dobivajo se **jedino** le v lekarni **J. Seicherta** v Rožnovi (na Moravskem), in razpošiljajo se naročila na vse strani proti poštnemu povzetju.

Da je pa p. n. občinstvu bolj priročno, imajo tudi zaloge sledeči lekarji: **W. Mayr** v Ljubljani, **W. König** v Mariboru, **S. Mittelbach** in **J. Cejbe** v Zagrebu, **Barmherzige Brüder** in **A. Nedved** v Gradci, **A. Marek** in **J. Kupferschmid** v Celji, **O. Russheim** v Lipnici, **Carl Grabacher** v Murau, **J. Illing** v Rottenmanu, **W. Thurnwald** v Celovci.

Zaloga

napravile se bodo v vseh lekarnah in večjih prodajalnicah materijalnega blaga.

Doktor Horstova jedino prava voda za oči, prirejena natanko po starem rodbinskem receptu tega svetovno slavnega zdravnika za oči, pripravna je za okrepjenje in vzdržanje vida v vsaki starosti; v kratkem ozdravi ne da bi bolnika motila v njegovem poklicu, frišni ali stari prisad na očeh, pege na rožnici in kašo ter odpravi sitno solzenje.

Izvirna steklenica z navodom za rabo velja **70 kr.**, za kolek in zavoj **10 kr.** več.

Prava se dobi samo naravnost iz lekarne v kopelišči Rožnavi.

Rožnovski cvet za živce, hitro in trajno zdravlja putiko, trganje po udih in vsake vrste slabost v živcih in kitah, Izvirna sklenica **70 kr. av. v.**, za kolek in zavoj **10 kr.** več. Pravi se dobi samo naravnost iz lekarne v Rožnavi (Moravska).

C. in kr. najvišje priznanje.

Kopelišče Gleichenberg

Zlata kolajna Pariz 1878.

na Štajerskem.

Jedno vozno uro od postaje Feldbach ogerske zap. železnice.

Pričetek saisoné 1. maja.

Pričetek zdravljenja z grozdem začetkom septembra.

Alkalično-muriatične in železne kislice, kozje mleko, inhalacije z mlekom, smrekovimi bocki in studenčasto slanico, ogljeno-kisla kopelji, jeklene kopelji, kopelji v sladkeji vodi, kopelji od smrekovih bock, mrzla polna kopelji z upravo za zdravljenje z mrzlo vodo.

Ivanova voda pri Gleichenbergu.

Najizvrstniša in najzdravejša hladilna pijača: ker ima veliko proste ogljene kisline, pospešuje prebavljenje vsled tega, ker ima dosti dvojno ogljeno-kislaga natrona in domače soli in nema apnenskih zvez, obtažujočih želodec, zato se **Ivanova voda** posebno priporoča pri boleznih v želodci in mehurji.

Dobiva se v vseh večjih trgovinah z mineralno vodo.

Na vprašanja odgovarja, naročbe za vozove, stanovanja in minerale vode izvršuje (184—1)

kopeljsko vodstvo v Gleichenbergu ali pa od vodstva z nova osnovana zaloga na Dunaji, I., Wallfischgasse Nr. 8.

(167—2)

Kmetija,

pol ure pod Ljubljano (hiša, druga poslopja, mlin z 1 kolesom in nad 20 oralov zemlje), je na prodaj. Zaradi lege ob Ljubljani je posebno pripravna za stavbo velikega mliná ali fabrike. Več o tem pové **F. Gerkman**, v Ljubljani, streliške ulice 12.